

RAN-2101002502040042
S.Y.B.A. (External) Examination April - 2026
Sanskrit Paper-4 : Subsidiary Kavya Shastra
**Kavya Prakash Ullas-1 and 10, Dhananjay Krut,
Dashrupakam-Pratham Prakash and Niyat Chhand**
સૂચના : / Instructions

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book.

Seat No.:

Student's Signature
પ્ર-1. અ) નીચેનામાંથી પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે પાંચ)
10
Answer the following questions in short (any five)

- 1) કવિની સૃષ્ટિના કેટલા રસો છે? કયા કયા?
How many rash (रस) in a poet's? Which.
- 2) મમ્મટના મતે સૌથી શ્રેષ્ઠ પ્રયોજન કયું? શા માટે?
According to mammat which was the best
- 3) દશરૂપકનો મંગલ શ્લોક સમજાવો.
Explain Mangal Shloka of dashrupak ?
- 4) 'અર્થોપક્ષેપક' એટલે શું? અર્થોપક્ષેપકના નામ જણાવો.
What is 'अर्थोपक्षेपक'? Give the name of arthopxepak.
- 5) મ સ જ સ ત ત ગ - ગણ કયા છંદનો છે? અને શિખરિણી છંદનો ગણ જણાવો.
What are the verses of gan (गण) ? म स ज स त त ग and Give the 'गण' of meter 'शिखरिणी'.
- 6) વિભાવના અલંકારનું ઉદાહરણ આપો.
Give the Example for vibhavana alankara. (विभावना अलंकार)
- 7) છંદમાં યતિ એટલે શું? સમજાવો.
What does yati (यति) in verses? Explain.

પ્ર-1. બ) નીચે આપેલા અલંકાર લક્ષણ તથા ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. (ગમે તે એક)
04
Explain the alankara giving characteristics and example (any one)

- 1) પ્રતિવસ્તુપમા
- 2) અતિશયોક્તિ

- પ્ર-1. ક) નીચે આપેલા શ્લોકોમાં અલંકાર ઓળખાવી સમજાવો. (ગમે તે એક) 03
- Recognize and example the in any one of the following verses:**
- 1) કૃપણાનાં ધનં નાગાનાં ફળમણિઃ કેસરાશ્ચ સિંહાનામ ।
કુલબાલિકાનાં સ્તનાઃ કુતઃ સ્પૃશ્યન્તેઙ્મૃતાનામ્ ।
 - 2) ઇન્દુ કિં કવ કલઙ્કઃ સરસિજામેતત્ કિમમ્બુ કુત્ર ગતમ્ ॥
લલિતવિલાસિતવચનૈર્મુખમિતિ હરિણાક્ષિ નિશ્ચતં પરતઃ ॥
- પ્ર-1. ડ) નીચેના અલંકાર યુગ્મોમાંથી સામ્ય-ભેદ સમજાવો. (ગમે તે એક) 03
- Compare and contrast any one of the following**
- 1) વિભાવના - વિશેષોક્તિ
 - 2) સસન્દેહ - ઉત્પ્રેક્ષા
- પ્ર-2. અ) કારિકા સાનુવાદ સમજાવો. (ગમે તે બે) 08
- Explain karika. (Any two)**
- 1) શક્તિર્નિપુણતા લોકશાસ્ત્રકાવ્યાધવેક્ષણાત ।
કાવ્યજ્ઞશિક્ષયાધ્યાસ ઇતિ હેતુસ્તદુદ્ભવે ॥
 - 2) નિયતિકૃતનિયમરહિતાં હલાદૈકમયીમનન્યપરતન્ત્રામ ।
નવરસરૂચિરાં નિર્મિતિમાદ્ભતી ભારતી ક્વેર્જયતી ॥
 - 3) ઇદમુત્તમમતિશયિણિ વ્યઙ્ગ્યે વાચ્યાત ધ્વનિર્બુધઃ કથિત ।
 - 4) શબ્દચિત્ર વાચ્યચિત્રમ વ્યઙ્ગ્યં ત્વવરં સ્મૃતમ ॥
- પ્ર-2. બ) કારિકા સાનુવાદ સમજાવો. (ગમે તે બે) 08
- Explain karika (any two)**
- 1) વસ્તુ નેતા રસસ્તેષાં ભેદકઃ વસ્તુ ચ દિધા
તત્રાધિકારિકં મુખ્યમઙ્ગમ પ્રાસઙ્ગિકં વિદુઃ ॥
 - 2) બીજબિન્દુપતાકાખ્યપ્રકરીકાર્યલક્ષણાઃ ।
અર્થપ્રકૃતયઃ પશ્ચ તા એતાઃ પરિકિર્તિતાઃ ॥
 - 3) કસ્યચિદેવ કદાચિદયયા વિષયં સરસ્વતી વિદુષઃ
ઘટયતિ કમાપિ તમન્યો વ્રજતિ જનો યેન વૈદધીમ ॥
 - 4) અવસ્થાનુકૃતિર્નાટ્યં રૂપં દૃશ્યતયોચ્યતે
રૂપકં તત્સમારોપાત દશઘૈવ રસાશ્રયમ ॥
- પ્ર-2. ક) નીચેના વાક્યોનું વિવરણ કરો. (ગમે તે એક) 04
- Explain the following sentences (any one)**
- 1) સ વાકયે એકસ્મિન યત્રાનેકાર્થતા ભવેત ।
 - 2) દૃષ્ટાંત પુનરેતેષાં સર્વેષાં પ્રતિબિમ્બન્મ્ ।

- પ્ર-૩. મમ્મટે જણાવેલા કાવ્ય પ્રયોજનની કારિકા લખી, કાવ્ય પ્રયોજનની ચર્ચા કરો. 20
Write the given by mammta describing the objectives of poetry and discuss them.
અથવા/OR
- પ્ર-૩. ગ્રન્થકૃત કારિકા કર્તા ભરતમુનિ; વૃત્તિકારસ્તૂ મમ્મટઃ। – ચર્ચા કરો.
ગ્રન્થકૃત કારિકા કર્તા ભરતમુનિ; વૃત્તિકારસ્તૂ મમ્મટઃ। – discuss –
- પ્ર-૪. નાટકની ઉત્પત્તિ અંગેનો ભારતીય પરંપરાગત મત અને દશરૂપક રચનાનું પ્રયોજન જણાવો. 20
According to Indian traditional view of the origin of the drama and the purpose of the composition of the dasarupaka granth.
અથવા/OR
અર્થોપક્ષેપકૈઃ સૂચ્યં પશ્ચભિઃ પ્રતિપાદયેત્ ।
વિષ્કમ્ભચૂલિકાઙ્ગાસ્યાઙ્કાવતારપ્રવેશકૈઃ ॥ ચર્ચા કરો.
અર્થોપક્ષેપકૈઃ સૂચ્યં પશ્ચભિઃ પ્રતિપાદયેત્ ।
વિષ્કમ્ભચૂલિકાઙ્ગાસ્યાઙ્કાવતારપ્રવેશકૈઃ ॥ discuss
- પ્ર-૫. ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) 20
Write notes any Two.
1) ધનંજયનું જીવન અને સમય.
Dhananjay's life and time period.
2) ‘નાયમાચાર્યો માનુષઃ કિન્તુ વાગ્દેવતૈવ’
3) અર્થ પ્રકૃતિ
4) પ્રતિભા, વ્યુત્પત્તિ, અને અભ્યાસનું કાવ્ય સર્જનમાં મહત્વ.
Importance of talent, etymology and study in the construction of poetry.